

Bažant bornejský – *Polyplectron schleiermacheri* (Bruggemann, 1877)

Klasifikovaný jako ohrožený (Endangered, EN) a uvedený v úmluvě CITES příloha II. První exemplář byl zaslán G. Fischerem z jihovýchodního Bornea do Grand Duke's Hessian Museum v Darmstadtu. Na počest tehdejšího ředitele Schleiermachera mu bylo přiděleno latinské jméno *Polyplectron schleiermacheri*. Jedná se o nejvzácnější druh bažanta pavího, jehož populace v přírodě je odhadována pouze na 600–1 700 jedinců. V zajetí je chován velmi vzácně a máme i velmi málo informací o areálu výskytu a životních nárocích na prostředí na Borneu.

1

2

Výskyt

Bažant bornejský je endemitem ostrova Borneo (Kalimantan). Zde obývá nížinné lesy do výšky 600 metrů. Dochází tu bohužel kvůli těžbě dřeva a přeměně lesa na zemědělskou půdu a výsadbě plantáží především kaučukových a olejnatých palm k úbytku přirozeného prostředí. Mizí tak i jeho, již v současnosti řídká, populace. Jen mezi lety 1985–1997 bylo na ostrově Borneo vykáceno 25 % původního tropického lesa.

Popis

Délka: kohout 50 cm;

slípka 35 cm

Délka ocasu: kohout 19–20 cm;

slípka 15–18 cm

Hmotnost: kohout okolo 550 g;

slípka asi 400 g

Kohout má zadní část krku, křídla, záda a ocas hnědě zbarvené se světlou kresbou na křídlech. Každé pero má zakončené kovově zbarveným okem, všech 24 ocasních per je zakončeno vždy dvěma oky. Krk, břicho a hrudník jsou černé s modrozeleným leskem. Hlava je stejné barvy a na ní chocholka, která je v době toku výrazně nakloněná nad zobák a má výrazně nafialovělý odstín. Od hrdla se zepředu

přes hrudník táhne výrazný bílý pruh. Oči jsou tmavé s modrou duhovkou. Kůže v okolí očí má oranžové zbarvení. Zobák je šedý, nohy také, s ostruhami.

Slípka je drobnější, na nižší noze. Základní zbarvení má stejné jako kohout, pouze o něco tmavší. Oka na peří jsou méně četná a pouze velmi matná, chocholka je menší a vzprímená, oko tmavé, jeho okolí oranžové a nohy šedé bez ostruh.

Krmivo

V přírodě se sestává ze semen, různého ovoce, a především z různého hmyzu a měkkýšů. V zajetí je krmen identicky jako bažant malajský – směsí zrnin, granulami pro

bažanty, hmyzem a směsí pro hmyzožravé a plodožravé ptáky.

Chov

V zajetí je celosvětově mimo Asii chován velmi vzácně. Menší chovná skupina je chována v Kataru ve stanici Al Wabra. Do Evropy se dostal díky projektu WPA v roce 2011 v počtu smi párů. Dovoz osmi párů od chovatele v Singapuru bylo vyvrcholením dlouhodobé snahy několika členů Conservation Breeding and Aviculture Group (CBAG). Náklady dovozu a vybavení karanténní stanice bylo financováno CBAG společně s chovateli, kteří obdrželi ptáky. Nakonec bažanti dorazili na edinburské letiště 10. června 2011, potom strávili první měsíc v karanténě v edinburské zoo (Highland Wildlife Park). Ptáci se ve vyhřívaných voliérách bezproblémově usadili a s pomocí tří zkušených chovatelů všichni přežili zimu.

Na jaře 2012 se objevili první známky typického toku pavích bažantů, včetně podávání potravy slípce a roztahování ocasního vějíře kohoutů. Byl to překvapivý začátek, když slepice začaly snášet. Protože neprojevovaly snahu na vejcích sedět, byla první dvě vejce dána do líhně, ale

3

bylo zjištěno, že jsou neoplodněná. Ačkoliv třetí vejce obsahovalo kuře, zárodek odumřel ve skořápce kolem dvacátého dne vývoje. V červnu se nakonec vyklubala první dvě zdravá kuřata! Vylíhlo se celkem pět kuřat. Všechna kuřata byla odchováána pod umělou kvočnou, ve společnosti nejméně jednoho kuřete jiného druhu (např. křepela kalifornského - *Callipepla californica*).

Dalším problémem bylo rozlišení pohlaví kuřat, na rozdíl od většiny druhů bažantů pavích kohout i slepice vytvářejí bílou duhovku, kterou nelze použít pro rozlišení pohlaví. V době, kdy se první kuřata začala

4

opeřovat, objevovaly se jemné rozdíly ve zbarvení. Při detailní prohlídce zad nejstarších kuřat se ukázalo, že jedno z nich byl kohoutek, protože se začala objevovat oka, která v prvních letech na slepicích chybí. Několik prsních pírů bylo z každého bažanta vzato pro vytvoření DNA markru. Musíme tedy blahopřát Keithu Chalmers-Watsonovi a jeho týmu ve Fenton Barns k jejich účasti v projektu, k vytvoření prvních úspěšných chovných párů bažantů bornejských a prvoodchovu tohoto vzácného druhu v Evropě.

Za pět let se podařilo díky úsilí a umu těchto prvních chovatelů bažanta bornejského rozmnožit, a tak odchovy v roce 2017 zaměřily ke třem dalším předním chovatelům mimo původní import v Evropě. Je tak předpoklad, že se tento velmi vzácný a nádherný druh pavích bažantů bude dále šířit a časem se doufám dostane i do voliér chovatelů i v naší zemi.

*text: Míla Stehlík,
foto: Ing. Jiří Mrnka, Jakub Janosch a Paul North, www.tragopan.wz.cz, infotragopan@email.cz*

5

6